ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lietas Nr. A420211015
Lietas arhīva Nr. AA43-1340-16/14

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2016.gada 6.decembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente L.Vīnkalna, tiesneses U.Mihailova un I.Višķere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Lielmežotne" pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru atlīdzinātu mantiskos zaudējumus 106 864,04 *euro* apmērā, izdošanu, sakarā ar SIA „Lielmežotne" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 2.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Ekonomikas ministrijas (turpmāk – ministrija vai atbildētāja) 2010.gada 30.novembra, kas labots 2011.gada 19.janvārī, lēmumu SIA „Lielmežotne" (turpmāk – pieteicēja) atteikts piešķirt tiesības pārdot biogāzes elektrostacijā „Lielmežotnes ferma", Mežotnes pagastā, Bauskas novadā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

Ar Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 14.augusta spriedumu administratīvajā lietā Nr.A420827310 (turpmāk – apgabaltiesas spriedums) pieteicējas pieteikums par minētajiem ministrijas lēmumiem apmierināts daļā un uzlikts pienākums ministrijai trīs mēnešu laikā no sprieduma stāšanās spēkā izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai atbilstoši tās 2010.gada 29.oktobra iesniegumam piešķirtu tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

2015.gada 13.februārī apgabaltiesas spriedums stājies spēkā.

2015.gada 10.martā pieteicēja vērsās ministrijā ar iesniegumu par mantisko zaudējumu 106 864,04 *euro* apmērā atlīdzinājumu.

[2] Ar ministrijas 2015.gada 10.aprīļa lēmumu Nr.1-6.1-86 pieteicējas iesniegums noraidīts. Lēmums balstīts uz šādiem apsvērumiem.

[2.1] Par prettiesiskiem atzītie ministrijas lēmumi pieņemti, pamatojoties uz pieteicējas iesniegumu par tiesību piešķiršanu pārdot biogāzes elektrostacijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros atbilstoši Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumiem Nr.262 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību" (turpmāk – Noteikumi Nr.262).

Pamatojoties uz iesniegumu par tiesību piešķiršanu pārdot koģenerācijas procesā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros atbilstoši Ministru kabineta 2009.gada 10.marta noteikumiem Nr.221 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā" (turpmāk – Noteikumi Nr.221), 2011.gada 21.februārī pieteicējai piešķirtas tiesības pārdot koģenerācijas elektrostacijā „Lielmežotnes ferma" saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros. 2014.gada 31.janvārī lēmums atcelts, jo pieteicēja līdz 2013.gada 31.decembrim koģenerācijas elektrostaciju „Lielmežotnes ferma" nebija nodevusi ekspluatācijā, nebija iesniegusi nepieciešamos dokumentus, kā arī nebija iesniegusi lūgumu pagarināt dokumentu iesniegšanas termiņu.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 11.augusta noteikumiem Nr.883 „Noteikumi par atļaujām elektroenerģijas ražošanas jaudu palielināšanai vai jaunu ražošanas iekārtu ieviešanai" (turpmāk – Noteikumi Nr.883) 2012.gada 29.augustā pieteicējai ir atļauts uzsākt elektroenerģijas ražošanas iekārtas ieviešanu elektrostacijā „Mežotnes selekcija", Mežotnes pagastā, Bauskas novadā. 2012.gada 20.septembrī pieteicējai piešķirtas tiesības pārdot elektrostacijā „Mežotnes selekcija" saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros. Elektroenerģijas ražošana elektrostacijā „Mežotnes selekcija" ir uzsākta, un pieteicēja īsteno tai ar atbildētāja 2012.gada 20.septembra lēmumu piešķirtās tiesības pārdot elektrostacijā „Mežotnes selekcija" saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

Līdz ar to attiecībā uz elektrostaciju „Lielmežotnes ferma" šobrīd nav spēkā neviens administratīvais akts par obligātā iepirkuma tiesību piešķiršanu.

[2.2] Piešķirot tiesības pārdot koģenerācijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, lēmumā norādīts, ka komersants ir ieguvis tiesības pārdot attiecīgajā elektrostacijā koģenerācijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, konkrētajā gadījumā – elektrostacijā „Mežotnes selekcija". Pieteicēja nav uzsākusi elektroenerģijas ražošanu

elektrostacijā „Lielmežotnes ferma", bet gan elektrostacijā „Mežotnes selekcija".

Mainot elektrostacijas atrašanās vietu no „Lielmežotnes ferma" uz „Mežotnes selekcija", tiks mainīta arī lēmuma būtība, jo faktiskā elektrostacijas atrašanās vieta netiek saglabāta tāda, kāda tā tika noteikta sākotnēji 2010.gada 30.novembra u n 2011.gada 19.janvāra lēmumu pieņemšanas brīdī. Elektrostacijas atrašanās vietas adreses maiņa nav acīmredzama pārrakstīšanās, matemātiskā aprēķina vai cita kļūda un trūkums, kas nemainītu lēmuma būtību. Elektrostacijas atrašanās vieta ir būtiska administratīvā akta sastāvdaļa, un šīs vietas maiņa ietekmē lēmuma būtību.

[2.3] Ražotājam ir izvēles tiesības, proti, ražotāja elektrostacija var vienlaikus pretendēt uz Elektroenerģijas tirgus likuma 28., 28.[1], 29., 29.[1] un 30.pantā noteikto tiesību izmantošanu, bet izmantot var tikai vienas no minētajām tiesībām. Pieteicēja savu izvēli ir izdarījusi, elektrostacijā „Mežotnes selekcija" izmantojot Elektroenerģijas tirgus likuma 28.pantā noteiktās tiesības. Attiecībā uz elektrostaciju „Mežotnes selekcija" pieteicēja nav tiesīga savu izvēli mainīt, izmantojot citas Elektroenerģijas tirgus likumā noteiktās tiesības.

[2.4] Piešķirot tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros atbilstoši apgabaltiesas spriedumā minētajam, pieteicējai tiks dota iespēja gūt visus plānotos ienākumus saskaņā ar Noteikumiem Nr.262.

Nepastāv zaudējumu atlīdzināšanas tiesiskais pamats, jo pieteicējas aprēķinātie zaudējumi nav saistāmi ar objektu, par kuru pieņemts apgabaltiesas spriedums. Pieteicēja aprēķinus veikusi, izmantojot saražoto elektroenerģiju, kas tiek pārdota saskaņā ar Noteikumiem Nr.221 citā elektrostacijā, nevis elektrostacijā „Lielmežotnes ferma" saskaņā ar Noteikumiem Nr.262.

[3] 2015.gada 18.maijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru atlīdzinātu mantiskos zaudējumus 106 864,04 *euro* apmērā, izdošanu. Pieteikums pamatots šādi.

[3.1] Par prettiesiskiem atzīto ministrijas lēmumu rezultātā, lai attaisnotu veiktos ieguldījumus un samazinātu ciešamo zaudējumu apmēru, pieteicēja bija spiesta rast risinājumus ražot un pārdot elektroenerģiju citā kārtībā. Proti, Noteikumos Nr.262 noteiktās kārtības vietā izvēloties kārtību, kāda noteikta Noteikumos Nr.221.

2012.gada septembrī pieteicēja uzsāka ražot elektroenerģiju. Tā kā ministrijas prettiesisko lēmumu rezultātā pieteicējai bija liegta iespēja saražoto elektroenerģiju pārdot obligātā iepirkuma ietvaros saskaņā ar Noteikumiem Nr.262, tad laikā no 2012.gada septembra līdz 2015.gada februārim, pārdodot elektroenerģiju atbilstoši Noteikumiem Nr.221, pieteicēja neguva ienākumus 106 864,04 *euro*, ko tā būtu guvusi, ja šajā laika periodā elektroenerģiju pārdotu saskaņā ar Noteikumiem Nr.262.

[3.2] Pārsūdzot par prettiesiskiem atzītos ministrijas lēmumus, pieteicēja rēķinājās ar sagaidāmo tiesvedības ilgumu, tāpēc izvērtēja iespējamos zaudējumus, kas bija hipotētiski sagaidāmi ārēju objektīvi pastāvošu apstākļu rezultātā, tostarp sankcijas par neizpildītajām saistībām, kas izrietēja no Lauku atbalsta dienesta apstiprinātā projekta u.c. kreditētājiem, piegādātājiem un sadarbības partneriem.

Līdz galējā tiesas nolēmuma pieņemšanai pieteicējai bija nepieciešams darīt visu iespējamo, lai novērstu vai vismaz mazinātu zaudējumus. Tādēļ bija pašsaprotami un pamatoti veikt aktīvas darbības, lai iegūtu tiesības alternatīvā veidā ražot un pārdot elektroenerģiju. Rezultātā pieteicēja ieguva tiesības ražot elektroenerģiju un pārdot to saskaņā ar Noteikumiem Nr.221, ko turpina realizēt kopš 2012.gada septembra. Ja ministrija nebūtu pieņēmusi prettiesisko s lēmumus, pieteicējai nebūtu bijusi vajadzība un tā nebūtu meklējusi iespēju pārdot saražoto elektroenerģiju saskaņā ar Noteikumiem Nr.221, pieteicēja būtu saņēmusi plānotos ienākumus.

Līdz ar to pastāv pamats zaudējumu atlīdzināšanai, jo starp atbildētāja prettiesisko rīcību un pieteicējai nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība. Pieteicējai radītie zaudējumi konstatējami kā negūtie ienākumi.

[3.3] 2010.gada 29.oktobra iesniegumā pieteicēja saskaņā ar Noteikumiem Nr.262 lūdza piešķirt tiesības pārdot elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvarā elektroenerģijas ražošanas vietā – zemes gabalā „Lielmežotnes ferma", kadastra Nr./numurs A/. Šis zemes gabals kā vieta, kurā būvēt elektroenerģijas ražotni, bija izvēlēts jau tad, kad pieteicēja tikai plānoja veikt ar elektroenerģijas ražošanu saistītas darbības, taču savu aktualitāti zaudēja brīdī, kad bija jāuzsāk ar elektrostacijas realizāciju saistītas praktiskās darbības. Tad pieteicēja secināja, ka zemes gabals ir par mazu, lai uz tā izvietotu visas nepieciešamās ražotnes ēkas. Līdz ar to elektrostacijas būvniecības iecere lielākajā daļā tika īstenota uz zemes gabalam „Lielmežotnes ferma" blakus esošā zemes gabala „Mežotnes selekcija", kadastra Nr./numurs B/. Tomēr elektrostacijas būves daļēji atrodas arī uz zemes gabala „Lielmežotnes ferma".

Par to, ka zemes gabals „Lielmežotnes ferma" nav pietiekams elektrostacijas izbūvei, atbildētājai tika paziņots, 2011.gada 15.februārī lūdzot labot koģenerācijas stacijas atrašanos uz cita zemes gabala. Ministrija šo lūgumu akceptēja, norādot, ka pieteicējai nepieciešams saņemt atļauju jaunas elektroenerģijas ražošanas iekārtas ieviešanai. Pēc atļaujas saņemšanas ministrija 2012.gada 20.septembrī piešķīra pieteicējai elektroenerģijas ražošanas un pārdošanas tiesības.

Identisku lūgumu par ražotnes atrašanās vietu pieteicēja būtu izteikusi arī tad, ja būtu saņēmusi elektroenerģijas pārdošanas tiesības uz 2010.gada 29.oktobra iesnieguma pamata saskaņā ar Noteikumiem Nr.262, jo laika gaitā būtu konstatēts, ka elektrostaciju nav iespējams uzbūvēt uz zemes gabala „Lielmežotnes ferma". Ministrija būtu norādījusi uz nepieciešamību saņemt atļauju jaunas elektroenerģijas ražošanas iekārtas zemes gabalā „Mežotnes selekcija" ieviešanai, pēc kuras saņemšanas pieteicēja iegūtu elektroenerģijas ražošanas un pārdošanas tiesības saskaņā ar Noteikumiem Nr.262.

[4] Paskaidrojumos Administratīvajai rajona tiesai atbildētāja norāda, ka pieteikums ir noraidāms, pamatojoties uz Lēmumā ietvertajiem un šādiem papildu apsvērumiem.

[4.1] Ministrijai nav tiesību iejaukties komersanta komercdarbībā. Pieteicēja ir izvēlējusies nodarboties ar elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanu, plānojot un analizējot, vai konkrētais komercdarbības veids ir piemērots.

Ministrija nav liegusi pieteicējai būvēt koģenerācijas staciju elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanai. Pieteicēja ir tiesīga tirgot saražoto elektroenerģiju un siltumenerģiju brīvajā tirgū, par saražotās enerģijas cenu un pārdošanas nosacījumiem vienojoties ar tirgus dalībniekiem.

Pieteicējas zināšanām par komercdarbības jomu, kurā tā bija iecerējusi darboties, būtu jāietver ne tikai tieši piemērojamo normatīvo aktu pārzināšana, bet arī jābūt vispārīgām zināšanām un izpratnei par valsts enerģētikas politiku.

[4.2] Pieteicējas apsvērumi ir balstīti uz vispārīgiem pieņēmumiem par iespējamu notikumu attīstības gaitu, ņemot vērā, ka pieteicēja saņēmusi valsts atbalstu elektroenerģijas obligātā iepirkuma ietvaros saskaņā ar Noteikumiem Nr.221. Neiegūto peļņu pieteicēja nevarēja pamatoti un reāli sagaidīt, ko pati apzinājās, nesagaidot tiesvedības noslēgumu un brīvprātīgi piesakoties tiesību saņemšanai pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros saskaņā ar Noteikumiem Nr.221.

Izpildot apgabaltiesas spriedumu, ministrija 2015.gada 29.aprīlī ar lēmumu Nr.1-6.1-100 piešķīra pieteicējai tiesības pārdot biogāzes elektrostacijā „Lielmežotnes ferma" saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros saskaņā ar Noteikumiem Nr.262. Minētais lēmums pieteicējai dod tiesības atbilstoši Noteikumiem Nr.262 pārdot biogāzes elektrostacijā „Lielmežotnes ferma" saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros 20 gadus no attiecīgās elektrostacijas ekspluatācijas uzsākšanas dienas, proti, tādā pašā laika periodā kā citiem komersantiem, kam piešķirtas tiesības pārdot biogāzes elektrostacijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros saskaņā ar Noteikumiem Nr.262.

[4.3] Ņemot vērā atbalsta intensitātes un termiņa atšķirības starp Noteikumos Nr.221 un Noteikumos Nr.262 paredzēto, nav korekti uz vispārīgiem pieņēmumiem aprēķināt zaudējumus, jo vidējā atbalsta saņemšanas periodā atbalsta intensitāte var izlīdzināties. Minēto apliecina pieteicējas norādītais, ka 2013.gadā tā zaudējumus nav cietusi, bet guvusi papildu ieņēmumus.

[4.4] Pieteicējas norādītie zaudējumi nav saistāmi ar objektu, par kuru tika ierosināta tiesvedība un pieņemts apgabaltiesas spriedums. Pieteicēja aprēķinus veikusi, izmantojot datus par citā elektrostacijā „Mežotnes selekcija" saražoto elektroenerģiju, kas tiek pārdota saskaņā ar Noteikumiem Nr.221.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 2.novembra spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots šādi.

[5.1] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 4.panta pirmā daļa noteic, ka iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies. Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmajai daļai tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

Tātad atlīdzinājuma pamatā ir personas nepamatots tiesību aizskārums, kuru radījis prettiesisks administratīvais akts (prettiesiska rīcība). Turklāt ir jāpastāv cēloņsakarībai starp iestādes prettiesisko rīcību un zaudējumiem.

Lietā nav strīda par to, ka ar spēkā stājušos apgabaltiesas spriedumu ir apmierināts pieteicējas pieteikums, uzliekot ministrijai pienākumu trīs mēnešu laikā no sprieduma stāšanās spēkā izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai atbilstoši tās 2010.gada 29.oktobra iesniegumam piešķirtu tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

Lai konstatētu nodarīto zaudējumu cēloņsakarību ar ministrijas izdotajiem prettiesiskajiem administratīvajiem aktiem, tiesai jāpārbauda pieteicējai nodarīto zaudējumu esību, kā arī, vai zaudējumi ir cēloniskā sakarībā ar prettiesiskajiem lēmumiem.

[5.2] Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmajai un otrajai daļai mantiskais zaudējums ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ. Aprēķinot mantisko zaudējumu, ņem vērā arī neiegūto peļņu, ja cietušais spēj pierādīt, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta.

Pieteicēja norāda, ka viņai radīti mantiskie zaudējumi 106 864,04 *euro* apmērā, ko veido negūtā peļņa no pārdotās elektroenerģijas, ko pieteicēja būtu guvusi, laikā no 2012.gada septembra līdz 2015.gada februārim realizējot tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju saskaņā ar Noteikumiem Nr.262. Negūto peļņu pieteicēja pamato ar to, ka tai prettiesiski bija liegtas tiesības ražot un pārdot elektroenerģiju saskaņā ar Noteikumiem Nr.262. Zaudējumu mazināšanas nolūkā pieteicēja izmantojusi tiesības ražot un pārdot elektroenerģiju saskaņā ar Noteikumiem Nr.221.

Tiesa konstatējusi, ka par prettiesiskiem atzītie ministrijas lēmumi pieņemti uz pieteicējas 2010.gada 29.oktobra iesnieguma pamata. Šajā iesniegumā saskaņā ar Noteikumiem Nr.262 pieteicēja lūdza piešķirt tiesības pārdot biogāzes elektrostacijā no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros zemes gabalā „Lielmežotnes ferma". Tātad, ja ministrija nebūtu rīkojusies prettiesiski, atbilstoši pieteicējas vēlmei tai būtu piešķirtas tiesības pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros elektrostacijā „Lielmežotnes ferma". Tiesa, apmierinot pieteicējas pieteikumu, ir uzdevusi ministrijai trīs mēnešu laikā izdot šāda satura labvēlīgu administratīvo aktu, ko ministrija uz šo brīdi ir izdevusi.

Vienlaikus tiesa konstatējusi, ka 2012.gada 20.septembrī saskaņā ar Noteikumiem Nr.221 pieteicējai ir piešķirtas tiesības pārdot elektrostacijā „Mežotnes selekcija" saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, ko pieteicēja arī realizē. Elektrostacijā „Mežotnes selekcija" saražotās elektroenerģijas apjomu pieteicēja ņēmusi par pamatu, aprēķinot

zaudējumus no negūtās peļņas elektrostacijā „Lielmežotnes ferma".

[5.3] Atrautās peļņas institūta mērķis ir atlīdzināt cietušajam to, ko viņš noteikti būtu saņēmis, ja prettiesiskā rīcība nebūtu notikusi, jeb novērst tās kaitīgās sekas, ko prettiesiskā rīcība noteikti nodarītu cietušā mantai nākotnē (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Augstākā tiesa) 2009.gada 2.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-94 12.punktu*).

Līdz ar to tiesai jāpārliecinās, vai pastāv ticama iespēja, ka pieteicēja būtu guvusi peļņu elektrostacijā „Lielmežotnes ferma", ja ministrija nebūtu rīkojusies prettiesiski.

Tiesa konstatējusi, ka jau 2009.gada 4.septembrī ministrija izdeva pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu, atļaujot uzsākt elektroenerģijas ražošanas iekārtas ieviešanu elektrostacijā „Lielmežotnes ferma". Taču 2011.gada 15.februārī pieteicēja vērsās ministrijā ar lūgumu labot elektrostacijas atrašanās vietu uz blakus esošā zemes gabala, jo zemes gabalā ar kadastra Nr./numurs A/elektrostaciju uzcelt nav iespējams. Ministrijas 2011.gada 4.aprīļa atbildē uz šo iesniegumu izskaidrots, ka pieteicējai atkārtoti jāvēršas ministrijā ar jaunu iesniegumu, kurā norādīta jaunā elektrostacijas atrašanās vieta, lūdzot atcelt iepriekš izdoto atļauju jaunas elektroenerģijas ražošanas iekārtas ieviešanai. Pēc šādas atļaujas saņemšanas pieteicējai jāiesniedz iesniegums jauna lēmuma par tiesību piešķiršanu pārdot koģenerācijā saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros saņemšanai, kurā būtu norādīta jaunā elektrostacijas atrašanās vieta. No ministrijas 2012.gada 29.augusta un 2012.gada 20.septembra lēmumiem izriet, ka pieteicēja ir ievērojusi ministrijas 2011.gada 4.aprīļa norādījumus, jo uz pieteicējas iesniegumu pamata tai ir izsniegta atļauja uzsākt elektroenerģijas ražošanas iekārtas ieviešanu zemes gabalā „Mežotnes selekcija" un piešķirtas tiesības pārdot elektrostacijā „Mežotnes selekcija" saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros.

Pretēji pieteicējas norādītajam šie apstākļi neliecina, ka, pamatojoties uz pieteicējas lūgumu mainīt elektrostacijas atrašanās vietu, ministrija būtu akceptējusi izmaiņas pieteicējai sākotnēji piešķirtajās elektroenerģijas ražošanas un pārdošanas tiesībās zemes gabalā „Lielmežotnes ferma". Ministrija ir informējusi pieteicēju par kārtību, kā veicama elektrostacijas atrašanās vietas maiņa, proti, pieteicējai atļaujas saņemšanas procedūra jāuzsāk no jauna, vispārējā kārtībā vēlreiz vēršoties ar jaunu iesniegumu, kurā būtu norādīta jaunā elektrostacijas atrašanās vieta.

Tas nozīmē un arī pieteicēja pati to apstiprina, ka gadījumā, ja ministrija uz 2010.gada 29.oktobra iesnieguma pamata jau sākotnēji būtu izdevusi pieteicējai labvēlīgu administratīvo aktu, pieteicēja nebūtu varējusi realizēt tai piešķirtās tiesības zemes gabalā „Lielmežotnes ferma", bet būtu vērsusies ministrijā ar identisku lūgumu par ražotnes atrašanās vietas maiņu. Taču tiesa nav saskatījusi pamatu nešaubīgi apgalvot, ka arī šādā gadījumā, pieteicējai vēlreiz uzsākot atļaujas un tiesību pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros saņemšanas procedūru, tiktu izdots labvēlīgs administratīvais akts. Pieteicēja šo apstākli nevar ticami pierādīt. Turklāt tādā gadījumā tas būtu cits administratīvais process, kas nav saistāms ar to procesu, kuru tiesa ir izvērtējusi administratīvajā lietā Nr.A420827310, atzīstot ministrijas rīcības prettiesiskumu.

To, ka piešķirtās tiesības pieteicēja nebūtu varējusi īstenot, apliecina pašas pieteicējas norāde: „laika gaitā būtu konstatēts, ka elektrostaciju nav iespējams uzbūvēt uz zemes gabala „Lielmežotnes ferma"".

Tādējādi tiesai nav pamata uzskatīt, ka par prettiesiskiem atzītie ministrijas lēmumi ir lieguši pieteicējai gūt peļņu, jo arī labvēlīgu administratīvo aktu izdošanas gadījumā elektrostacijā „Lielmežotnes ferma" pieteicēja peļņu nebūtu guvusi. Līdz ar to tiesa nav konstatējusi cēloņsakarību starp pieteicējas materiālajiem zaudējumiem negūtās peļņas veidā un ministrijas izdotajiem prettiesiskajiem administratīvajiem aktiem. Ja cēloņsakarība nav konstatējama, tad zaudējumu atlīdzināšanai nav tiesiska pamata.

[6] Pieteicēja par Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 2.novembra spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, kas pamatota uz jau pieteikumā minētajiem un šādiem papildu apsvērumiem.

[6.1] Tiesa pieļāvusi būtisku procesuālu pārkāpumu, bez motivācijas noraidot pieteicējas lūgumu izskatāmo lietu apvienot ar administratīvo lietu Nr.A420259015, kurās ir vieni un tie paši lietas dalībnieki un kuru priekšmeti izriet no vieniem un tiem pašiem apstākļiem.

Pieteicēja 2015.gada 10.marta iesniegumā ministrijai ietvēra divus savstarpēji saistītus lūgumus, tas ir, pamatojoties uz apgabaltiesas spriedumu, izdot labvēlīgu administratīvo aktu un atlīdzināt pieteicējai no valsts budžeta mantiskos zaudējumus, kas tai radušies atbildētājas iepriekš pieņemto prettiesisko lēmumu rezultātā. Tā kā ministrija attiecībā uz minēto pieteicējas iesniegumu izdeva divus administratīvos aktus ar atšķirīgu to izdošanas laiku, pieteicēja tiesā iesniedza arī divus pieteikumus.

Tādējādi tiesa radīja situāciju, ka izskatāmajā administratīvajā lietā Nr.A420211015 (kas ir saistītā lieta) pieņemts spriedums par zaudējumu atlīdzināšanu, vēl pirms izvērtēta administratīvā lieta Nr.A420259015 (pamatlieta) par to, kādu administratīvo aktu pieteicēja ir tiesīga sagaidīt no atbildētājas un kas cēloņsakarīgi dod pamatu izdarīt secinājumus par zaudējumu atlīdzinājumu. Tādējādi negatīvi ietekmēts administratīvās lietas Nr.A420259015 rezultāts un pieļauts privātpersonas tiesību un tiesisko interešu aizsardzības principa pārkāpums.

Pieteicējas ieskatā izskatāmajā lietā apelācijas tiesvedība būtu apturama, līdz tiks izskatīta administratīvā lieta Nr.A420259015, vai arī abas minētās lietas būtu apvienojamas apelācijas instancē.

[6.2] Tiesa spriedumu taisījusi, pamatojoties uz jautājuma par elektroenerģijas ražošanas vietas izvēli vērtējumu. Tiesa lietas apstākļus un uz to pamata izdarītos secinājumus ir pavērsusi tā, ka par lietas būtību rodas patiesībai neatbilstošs priekšstats. Lietas apstākļi analizēti tā, it kā pieteicēja vēlētos saņemt zaudējumu atlīdzinājumu apstākļos, kurus tā pati radījusi, lai gan tie radušies atbildētājas tiesisko aizsardzību nebaudošas rīcības rezultātā.

[6.3] Tiesa, taisot spriedumu, nav vispār pētījusi jautājumu par pieteicējas saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 31.pantu izdarīto izvēli ražot un pārdot elektroenerģiju saskaņā ar Noteikumiem Nr.221, kā rezultātā tiesa izdarījusi nepareizus secinājumus.

Pieteicēja norāda, ka, ja nebūtu bijusi atbildētājas prettiesiskā rīcība, pieteicējai nebūtu bijis nepieciešams piespiedu kārtā rast iespēju pārdot elektroenerģiju alternatīvu tiesību ietvaros. Visas pieteicējas darbības, kas piespiedu izvēles ietvaros tika realizētas pēc atbildētājas prettiesisko administratīvo aktu saņemšanas, ir būtībā 2010.gada 29.oktobrī uzsāktā procesa turpinājums. Tas ir uz vienu mērķi vērstu darbību kopums, kas noslēdzās ar elektroenerģijas ražošanas un pārdošanas tiesību iegūšanu. Tiesa kļūdaini lietā minēto procesu ir vērtējusi kā citu administratīvo procesu.

Elektroenerģijas ražotnes vietas maiņa konkrētā procesa ietvaros bija objektīvi nepieciešama, jo brīdī, kad bija jāuzsāk elektrostacijas ieceres praktiskā īstenošana, tika konstatēts zemes gabala „Lielmežotnes ferma" nepietiekamais apmērs būvju izvietošanai. Tādējādi, stingri ievērojot atbildētājas dotos norādījumus, elektrostacijas būvniecība lielākajā daļā tika īstenota uz zemes gabalam „Lielmežotnes ferma" līdzās esošā zemes gabala „Mežotnes selekcija". Minētais būtu noticis arī gadījumā, ja pieteicēja elektroenerģijas pārdošanas tiesības būtu jau saņēmusi sākotnēji, tas ir, uz 2010.gada 29.oktobra iesniegumā norādītā zemes gabala „Lielmežotnes ferma".

Lietas iznākumā izšķiroša nozīme ir ar apgabaltiesas spriedumu piešķirto tiesību esībai, jo ar minēto spriedumu atzītas pieteicējas tiesības uz labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai atbilstoši tās 2010.gada 29.oktobra iesniegumam tiktu piešķirtas tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros. Tieši minētajam ir nozīme no atbildētājas pieteicējai radīto zaudējumu vērtēšanas aspekta, konstatējot, ka konkrētās tiesības pieteicējai sākotnēji atteiktas prettiesiski, un kas ir pamats zaudējumu atlīdzināšanai.

[6.4] Apstāklim par ražotnes atrašanās vietas izmaiņām ir tikai pastarpināta nozīme. Turklāt elektrostacijas ēkas ir izvietotas uz abiem līdzās esošajiem zemes gabaliem – gan uz „Lielmežotnes ferma", gan uz „Mežotnes selekcija". Tādējādi pēc būtības ražotnes atrašanās vietas izmaiņas ir vairāk vērtējamas pēc nosaukuma, nevis būtības.

[6.5] Pieteicējai gūt peļņu liedza tieši par prettiesiskiem atzītie ministrijas lēmumi, un minēto peļņas gūšanu neatņemtu pat ražotnes atrašanās vietas izmaiņas.

[7] Paskaidrojumos Administratīvajai apgabaltiesai atbildētāja norāda, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota, balstoties uz šādiem apsvērumiem.

[7.1] Ar ministrijas 2015.gada 29.aprīļa lēmumu Nr.1-6.1-100 ir izpildīts apgabaltiesas spriedums administratīvajā lietā Nr.A420827310 un pieteicējai ir piešķirtas tiesības pārdot biogāzes elektrostacijā „Lielmežotnes ferma" saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros saskaņā ar Noteikumiem Nr.262.

Pieteicēja ministrijas 2015.gada 29.aprīļa lēmumu Nr.1-6.1-100 apstrīdēja tiesā, un tādējādi tika ierosināta administratīvā lieta Nr.A420259015. Minētās lietas pieteikuma ietvaros pieteicēja ir lūgusi uzlikt pienākumu atbildētājai piešķirt pieteicējai tiesības pārdot biogāzes elektrostacijā „Mežotnes selekcija" saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros saskaņā ar Noteikumiem Nr.262. Ievērojot minēto, ir uzsākts jauns administratīvais process, un arī tā ietvaros pieteicēja var prasīt iespējamo zaudējumu atlīdzinājumu.

Minētais jaunais administratīvais process nav saistīts ar izskatāmo lietu, kā arī apelācijas sūdzībā nav norādīti apstākļi, kā administratīvās lietas Nr.A420259015 iznākums varētu ietekmēt izskatāmās lietas iznākumu.

[7.2] Atsaucoties uz Elektroenerģijas tirgus likuma 31.pantā, Noteikumu Nr.262 anotācijas 4.sadaļā un Atlīdzināšanas likuma 7.panta otrajā daļā noteikto, atbildētāja norāda, ka likumdevējs normatīvajos aktos ir paredzējis viena veida valsts atbalstu komersantiem, ja elektroenerģija tiek ražota, izmantojot atjaunojamos energoresursus. Pamatojoties uz Atlīdzināšanas likuma 7.panta otrajā daļā paredzēto, atbildētāja uzskata, ka minētā likuma izpratnē peļņa ir komersanta ienākumi, ko tas gūtu, ja darbotos brīvā tirgus apstākļos, konkurējot ar citiem komersantiem. Izskatāmajā lietā pieteicēja saražoto elektroenerģiju pārdod par paaugstinātu tarifu, izmantojot valsts atbalsta mehānismu.

Ievērojot minēto, pieteicējai nav pamata prasīt atbalsta izmaksu, ja netiek sasniegts normatīvajos aktos noteiktais atbalsta mērķis un tā rezultātā nepalielinās no atjaunojamajiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas daudzums. Pieteicēja jau pārdod biogāzes elektrostacijā „Mežotnes selekcija" saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros un ir ieguvusi tiesības pārdot obligātā iepirkuma ietvaros biogāzes elektrostacijā „Lielmežotnes ferma" saražoto elektroenerģiju.

[7.3] Noteikumos Nr.221 un Noteikumos Nr.262 ir paredzētas atbalsta intensitātes un termiņa atšķirības, vidējā atbalsta saņemšanas periodā atbalsta intensitāte var izlīdzināties, un tādējādi nav iespējams uz vispārīgu pieņēmumu pamata aprēķināt zaudējumus. Kā apliecināts pieteicējas 2015.gada 10.marta iesniegumā ministrijai, 2013.gadā pieteicēja zaudējumus nav cietusi, bet gan guvusi papildu ieņēmumus. Gadījumā, ja pieteikums tiktu apmierināts, minētais ļautu pieteicējai iedzīvoties uz valsts rēķina, jo pieteicējas norādītais zaudējumu apmērs nav pietiekami ticams.

Kā atzīts juridiskajā literatūrā, sagaidāmās peļņas atrāvuma apmēra noteikšana galvenokārt balstās uz ekonomiskajiem aprēķiniem, ņemot vērā dažādus tirgus faktorus, kas konkrētos apstākļos var palielināt vai samazināt peļņu. Lai gan ne vienmēr iespējams un nepieciešams noteikt precīzu atrautās peļņas apmēru, likums nepieļauj apmierināt šādu prasījumu, pamatojoties uz spekulācijām par atrautās peļņas esību un apmēru.

[7.4] Ar ministrijas 2015.gada 29.aprīļa lēmumu Nr.1-6.1-100 ir atjaunots sākotnējais tiesiskais stāvoklis un pieņemts pieteicējas prasītais labvēlīgais administratīvais akts.

[8] Saskaņā ar APL 245. un 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[9] Novērtējusi lietā esošos pierādījumus, apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pieteikums ir noraidāms.

[10] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, līdz ar to apgabaltiesa saskaņā ar APL 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, to neatkārtojot.

[11] Papildus par apelācijas sūdzības argumentiem apgabaltiesa norāda, ka tie nav pamatoti.

[11.1] Apgabaltiesa pretēji pieteicējai nekonstatē, ka pirmās instances tiesa būtu pieļāvusi būtisku procesuālu pārkāpumu, bez motivācijas noraidot pieteicējas lūgumu apvienot lietas.

Apgabaltiesa konstatē, ka 2015.gada 5.oktobrī pieteicēja pirmās instances tiesai izteikusi lūgumu apvienot izskatāmo lietu ar administratīvo lietu Nr.A420259015, lūgumu motivējot ar to, ka abās lietās ir vieni un tie paši lietas dalībnieki un ka to priekšmeti izriet no vieniem un tiem pašiem apstākļiem (*lietas 52.-55.lapa*).

Apgabaltiesa konstatē, ka pirmās instances tiesa tiesas sēdē lūgumu noraidījusi, motivējot, ka abās lietās ir atšķirīgi pieteikuma priekšmeti (2015.gada 13.oktobra tiesas sēdes protokols, *lietas 59.lapa*). Tādējādi pirmās instances tiesa lēmumu ir motivējusi. Apgabaltiesa piekrīt pirmās instances tiesas motivācijai. Lai arī abas lietas ir izcēlušās no viena administratīvā procesa iestādē – pieteicējas piedalīšanās ministrijas 2010.gada 24.septembrī izsludinātajā konkursā tiesību iegūšanai pārdot biogāzes elektrostacijās saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, tomēr nav pamata uzskatīt, ka izskatāmajā lietā un administratīvajā lietā Nr.A420259015 izteiktie prasījumi ir saistīti APL 193.panta otrās daļas izpratnē. Izskatāmajā lietā pieteikuma priekšmets ir administratīvā akta izdošana par mantisko zaudējumu 106 864,04 *euro* apmērā atlīdzinājumu, ko pieteicēja 2015.gada 10.martā lūdza atbildētājai rakstveida iesniegumā. Mantiskie zaudējumi pieteicējas ieskatā tai radīti ar prettiesisku administratīvo aktu, kas ir atzīts ar spēkā stājušos tiesas spriedumu administratīvajā lietā Nr.A420827310, par periodu no 2012.gada septembra līdz 2015.gada februārim.

Apgabaltiesa konstatē, ka administratīvās lietas Nr.A420259015, kas ir iestādē uzsākts cits administratīvais process un kurā pieteikuma priekšmets ir labvēlīga administratīvā akta izdošana par tiesību piešķiršanu, izskatīšana nav atkarīga no izskatāmās lietas motivācijas vai rezultāta, savukārt izskatāmajā lietā nav nozīmes lietas Nr.A420259015 rezultātam un motivācijai. Abās lietās ir novērtējami atšķirīgi apstākļi, tāpēc lietu apvienošana nav nepieciešama. Nav pamata arī atzīt, ka abas lietas ir vienveidīgas vai ka šo lietu apvienošana sekmēs administratīvo lietu ātrāku un pareizāku izskatīšanu. Tieši otrādi, izskatāmā lieta tiks kavēta, jo laikus netiks taisīts spriedums.

Līdz ar to noraidāms kā nepamatots ir pieteicējas arguments, ka, lietas neapvienojot vai izskatāmajā lietā neapturot tiesvedību, negatīvi tiks ietekmēts administratīvās lietas Nr.A420259015 rezultāts un ka tiks pieļauts privātpersonas tiesību un tiesisko interešu aizsardzības principa pārkāpums. Administratīvā lieta Nr.A420259015 nav izskatāmās lietas pamatlieta.

Apgabaltiesa norāda, ka izskatāmā lieta ir saistīta ar citu pamatlietu – tiesā jau izskatīto lietu Nr.A420827310 un tajā nolemto attiecībā uz pieteicēju. Minētās tiesvedības rezultātā sakarā ar pieteicējas 2010.gada 29.oktobrī uzsākto procesu iestādē tika izdots tai labvēlīgs administratīvais akts, kas ir stājies spēkā. Administratīvā lieta Nr.A420259015 nav šā administratīvā procesa turpinājums.

[11.2] Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējas argumentiem par to, kā tiesai bija pareizi jāizspriež lieta. Pirmās instances tiesa lietu ir izspriedusi pareizi, izvērtējot lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, ir atbildējusi uz visiem no tiesību viedokļa būtiskajiem pieteicējas argumentiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Noraidīt SIA „Lielmežotne" pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru atlīdzinātu mantiskos zaudējumus 106 864,04 *euro* apmērā, izdošanu.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente L.Vīnkalna
Tiesneses U.Mihailova
I.Višķere